

izrekel je koj začetkom obravnave, da mu je verski umor neverjeten ali z drugimi besedami, da so zatoženci nedolžni.

Od te strani končno obravnavo najbolj znači vloga dvanajsterih judovskih advokatov iz Nyregihaze do ogerskega pravosodnega ministra dr. Paulerja, ki se glasi tako-le: „Vaša ekscelenca! Visokozanimiva Eszlarska kazenska pravda, katere končna obravnava se zdaj nekaj dni izvršuje v našem mestu, je predmet pozornosti in zanimanja narodov evropskih. Zato ni čuda, da jo tudi mi, spoštljivo podpisani, kot pravdniki tukaj na mestu dogodeb spremljamo s posebno pozornostjo. Ta nenavadno imenitna kazenska pravda, v katero so spleteni tako izredni interesi in nasledki, obravnava se z ozirom na rabljene pisatelje stenografe (hitropisce) s toliko javnostjo, da se vsaka pri končni obravnavi izrečena beseda, reči se sme, naznanja prebivalcem vse okrogle zemlje. Zato pa tudi politika pravosodja naše dežele posebno pri tej priliki zahteva, da se ta prevažna pravda obravnava tako pravilno, da je javnemu mnenju omikanih narodov mogoče, pohvalno izreči se o pravosodstvu ogerskem.

Pa glej, kaj izvemo! Ta sila imenitna kazenska pravda obravnava se brez javnega zatožnika. Ker za krinko javnega zatožnika deluje zagovornik, kateri si prizadeva, to pričajo tožencem in pričam stavljen vprašanja, pravo resnico zmešati oziroma prikriti. Odkritosrčno spoznamo, da smo se nadjali, da boste Vaša ekscelenca, ko se iz poročil časništva prepričate zlorabljivega, nepravilnega, protipostavnega, ogersko pravosodstvo sramotilnega postopanja javnega zatožnika, to napako odpravili. Ker pa do današnjega dneva nismo mogli izvedeti o nikakoršni dotični naredbi Vaše ekscelence, štejem si v svojo neodpušljivo državljansko dolžnost, najnujnejše prositi:

Da se gledé na dosedanje postopanje javnega zatožnika, ki je pripraven, pravosodstvo naše domovine sramotiti pred omikanimi narodi, gledé na izredne imenitne in velike koristi zvezane z zamotano pravdo, ozirom katerih je stroga in nepristranska preiskava in razjasnenje prave resnice in njeno pravično presojevanje, je zahteva javne koristi; končno z ozirom na zato razburjeno javno mnenje na Ogerskem, v katere krogih se uže javno čujejo zoper postopajočega javnega zatožnika sramotilna sumičenja; da gledé na vse to blagovolite Vaša ekscelenca, v prvi vrsti kar prej zaukazati, da se javni zatožnik takoj namesti z drugim, v drugi vrsti pa, da se zoper javnega zatožnika Edvarda Szeifferta vpelje disciplinarna preiskava, da se s tem dá zadostenje globoko žaljenemu javnemu čutstvu.“

## Politične stvari.

### Kako Ogri sodijo o preganjanji nemštva po Taaffejevi vladi.

Madžarski časnik „Egyetertes“ piše o zadnjih škandalih v niže-avstrijskem deželni zboru tako-le: Somorno glasijo se nam nasproti bolestne žalostinke naših sosedov od plave Donave. Tako plakali morebiti še celó niso judje ob vodah babilonskih, ko so jih privlekli iz njihove domovine in so v tuji deželi glodali grenak kruh služnosti. Strašno trinoštvo grofa Taaffeja, katero prenaša celó česke praktikante in trpi, da slovenski profesorji smejo bivati na okrogli zemlji, vpisano bode v zgodovini Nemcev na najčrnejši list. Tako se mora zgoditi, ker tako pripovedujejo vsi veliki, priznani sve-

tovni listi, kateri v edinozveličalnem jeziku Nemcev zastopajo nemško kulturo in nemške koristi, glavnemu in prestolnemu mestu države dajejo tako tehtno časnikarsko pomenljivost. Ubogo, zatirano, preganjano nemštvo! Kdo se tu ne smeja? Ni je nobene še tako nepomenljive malenkostne reči, celó ne pretepa med šolskimi paglovci katere koli najbolj oddaljene česke vasi, da bi se ne našopirila v zatiranje nemcev, v vničevanje nemškega prava, nemške prostosti, in kolikor je še izključno nemških iznajdeb. Pa posebno eno naznanilo je, katero vsa nemška srca navdaja s smrtnim strahom in grozo; Taaffe si nek res s tem glavo beli, kako bi si moglo vodstva železnic nekoliko preložiti iz središča in poleg središčnega dunajskega vodstva vstanoviti podružna vodstva v Pragi in Lvovu! — In huj, še malo in v orožje bi se bilo sklicalo vse moško prebivalstvo dunajsko in v nižeavstrijskem deželni zboru je gosp. Kopp, eden kolovodij nemško-narodnih, vložil spomenico, pri kateri se edino še pogrešajo ponavljajoče se vrstice uporniške pesmi: Rabok legüynk vagy szabadok! (zadnja vrsta madžarske uporniške pesmi iz leta 1848., ki blizo pomeni: Prostost zberite ali služnost!) — Imenovani list sklepa v tem, da trdi: ne Čehi ne Poljaki ne nameravajo slavizirati Avstrijo, temveč samo enakopravnost vseh narodov.

### Iz oklica českih poslancev k volitvam v deželni zbor.

Prepodobne so si razmere med Čehi in Nemci, pa med Slovenci in Nemci, da bi se ne zanimal skoraj vsak za pomenljivejše točke zadnjega oklica českih poslancev k volitvam v deželni zbor, zatoraj ga tukaj podamo nekoliko častitim bralcem.

„Konečno, Čehi, razpuščen je deželni zbor, v katerem je bila česka večina našega kraljestva storjena za manjino in to po sredstvih in potah, ki so one nepravilnosti volilnega reda, o katerem se naše ljudstvo dvajset let brez vspeha pritožuje, povekšale, in o katerih npravnosti rajši molčimo. — — —

Vkoreninjene navade naše državne uprave, pred sodki gotovih vplivnih krogov, vsakovrstni politični oziri na sovražna nam nasprotna objava, pomislili nekaterih, katerim se je celó najsvetejša, do zdaj odredena pravica zdi neopravičena; končno strah marsikaterih, ki nam v načelu sicer hočejo biti pravični, pa se bojé, da bi enkrat doseženo večino mogli porabiti za brezmerne zahteve; vse to imeli bodo premagati naši zastopniki. V to pa ne zadočuje samo mladeniška ognjenost, ampak trdna neutrudljiva volja in moder prevdarek zrelih mož. Težje pa, kakor vse te zapreke, tehta nezaupnost naših nemških sodeželanov zoper nas Čehi, katero se zlobno odgojuje po onih, ki nam enako pravico naravnost odrekavajo, in kateri gospodstvo nemškega dela nad nami kot pravico zahtevajo in za to svoje sonarodnjake v boj kličejo. V te namene se ve da jim je treba naprej in naprej podkurjavati žrjavico našega obžalovanja vrednega narodnega prepira; zato tudi strašijo naše nemške sodeželane s pravljico, da jih hočemo storiti Čehi in jih zatirati. Marsikoga izmed njih bo morebiti tudi zavest storjene nam krivice navdajala s strahom, da bi mi hrepeneli po povračilu. Drugi priznajo prav javno nauk o kladivu in nakovalu in nikakor ne morejo verjeti, da bi nam bilo moč večine drugače poslužiti se, kakor so oni storili pri nas. — Taki možje ne poznajo mere našega domoljubja, katera gotovo ne hrepení po sladkostih povračevanja, temveč ne oziraje se na največe dobro — mir med sinovi domovine najviše stavi, v katerem edino

ugleda zanesljivo poroštvo svojega vsestranskega razvitka. — — — Mi ne kličemo v boj. Hrepeneči po miru, pa tudi za potrebno brambo enake pravice pripravljene, vstopili bodo naši zastopniki v deželni zbor, ne da bi boj iskali ali da bi krivico zoper druge namepravali, temveč da bi vstvarili delo miru, katero, upamo, da ne more spodleteti, ako se bode na strani naših nemških rojakov našlo toliko spoštovanja do pravice, toliko miroljubja in toliko ljubezni do lepe skupne domovine, kakor pri nas. Naši zastopniki ne bodo manj pripravljene, varovati vse bistvene podlage za moč naše države, ker v spoznanji, da je močno stanje in trdni obstanek njen tudi najboljša bramba našega narodnega obstanka, bili so naši zastopniki zmiraj pripravljene in ostanejo tudi za naprej, tej pripoznani potrebi podrediti tudi opravilene želje svojega ljudstva.

Do svojih rojakov obračamo se pa z opominom, spominjati se imenitnosti trenutka, ko se bode našemu ljudstvu konečno to pripustilo, česar je toliko časa moralo pogrešati: pravica prostega samodoločevanja, mogočnost postati ustanovitelj lastne sreče, pa tudi blagor vničiti, kakor bo uže znalo rabiti svoje moči.

Varuj nas Bog, da bi se ne bili nič naučili iz osod naše dežele; da bi pozabili, da je našemu ljudstvu samo po složnem sodelovanji vseh moči, po njenem modrem obračanju in po možatem postopanju, katero pretehta vseh sil razmere, mogoče priti do plemenitega smotra. K temu se prišteva vsestranska duševna in materijalna povzdiga našega prebivalstva, posebno gledé nje najmnogobrojnejše vrste poljedelcev in one prave prostosti, katera v narodu ne pozna nobene vrste, kateri bi se pravica zanikavala, temveč vse deležne storiti vživanja državnopravnih pravic. Zadnji čas podučil je pač vse rodoljube, ki imajo odprte oči, koliko se sme onim zaupati, ki nas hočejo učiti, da je prostost v tem, da njim k moči pripomoremo zato, da morejo nad nami gospodariti. Mi pa zahtevamo enako prostost za vse. Mi nočemo njim krivice prizadeti, pa tudi ne trpeti. Naše geslo na vse strani je: Mir na podlagi enake pravice!

## Naši dopisi.

**Iz spodnje Idrije** 30. junija. — Ljube „Novice“, ker sem prepričan, da vredništvo „Novic“ pravico ljubi in za blagor domovine, dežele in cesarja skrbi in dela, zato se z zaupanjem do Vas s prošnjo obrnem: posestniki me poprašujejo, pa ne vem in ne znam jih podučiti, kako da bi se obnašali in delali pri zasliševanju (avdijenci) ob cesarjevem prihodu v Ljubljani. Prav lepo prosim, to nam v „Novicah“ ali s pismom oznaniti, kako in kaj imajo tisti delati, kateri mislijo svetlemu cesarju prošnjo v roke oddati. Eni mislijo ta čas v Ljubljano do cesarja iti, eni zavoljo prizadetih krivic pri servitutni odvezi c. kr. gozdov, kakor so uže „Novice“ dne 13. novembra 1872. leta v 46. listu str. 370. oznanile, in drugi zavoljo velike škode od dima in smradu idrijskih žgalnih peči živega srebra, kakor so „Novice“ meseca decembra 1872. l. v listu 50. in 51. oznanile, in zadnjič dne 14. marca t. l. v listu 11. njih krivična dela povedana.

B. L.

**Odgovor vredništva.** Gledé avdijence pri cesarji ali zaslišanja razglasa „Laib. Zeitung“ od 28. junija t. l. sledeči razglas: „Nj. c. in kr. apostolsko veličanstvo bodo za čas Najviše navzočnosti v Ljubljani

dne 13. julija t. l. ob 10. uri dopoldne blagovolili zaslišavati v splošnih avdijencah.

To se naznanja z dostavkom, da ima opravilo vpišavanja za te avdijence dvorni tajnik v Najviši kabinetni pisarni, gosp. Pavel baron Gusich, kateri bo dotična oglasila sprejemal v poslopji deželne vlade (deželni hiši) od dne 10. julija t. l. počenši.“

Kdor tedaj hoče priti pred cesarja bodi-si v kateri koli osebni ali javni zadevi, mora se oglasiti poprej pri dvornem tajniku; ako je tedaj zaslišanje dovoljeno, kar se razun posebnih slučajev zgodi redno, tedaj se je treba v določeni uri podati na cesarjev dvor, v čedni obleki vsak po svojem stanu. — Na cesarskem dvoru, ki bo v Ljubljani zdaj v dvorni hiši, od gledališča tje na desni gosposke ulice, morajo o pravem času čakati in tedaj pridejo pred cesarja v oni vrsti, po kateri so vpisani. — Cesarju se potem kolikor moč na kratko in dobro razumljivo pové v onem jeziku, katerega govornik ali prošnik boljše govori, pri nas tedaj poprek slovensko. — Po sprejetem odgovoru cesarjevem se prošniki zopet dostojno priklonijo in odidejo.

**Iz Ljubljane.** (Prihod presvitlega cesarja) je zdaj po vsem Kranjskem edino, na kar vse misli, za katerega se vse pripravlja in vse veseli. Le še kratkih osem dni imamo, da dodelamo vse priprave, visokega gosta našega vredno sprejeti, skazati mu svojo popolno udanost, nepremakljivo zvestobo in hvaležno ljubezen. Le še osem dni in pozdravljali bodemo ljubljenega vladarja v središči slovenske Kranjske, v slovenski, beli Ljubljani in tisučera usta klicala bodo po čutilih ravno toliko zvestih src: „Bog ohrani, Bog obvaruj nam Cesarja, Bog obvaruj ves Habsburški rod!“

— (Na tukajšnji podkovski šoli) vršila se je 29. junija skušnja iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Predsedoval je izpraševalni komisiji vodja podkovske šole, dr. K. vit. Bleiweis-Trsteniški, izpraševalca bila sta c. kr. okrajni živinozdravnik gosp. F. Gaspari in učitelj podkovske šole gosp. E. Šlegel. Samo iz podkovstva bili so izprašani sledeči kovaški mojstri, kateri pa niso obiskovali podkovske šole: Ažman Franjo iz Viča, Fabian Jurij iz Istrije (oba sta mojstra na Kočevskem), Medic Jurij iz Koprivnika na Kočevskem, Poženel Janez iz Črnega vrha, Röthel Franjo iz Loke, okraja črnomeljskega, Železnikar Franjo iz Mokronoga. Omenjeni kovači pokazali so po teoretični in praktični, ves dan trajajoči skušnji zadostno vednost v podkovstvu.

Iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa bili so izprašani sledeči kovaški učenci, kateri so bili pol leta v podkovski šoli: Bratina Karol in Brečer Fran, oba iz Šturije okraja postojnskega, Jemc Franc iz Logatca, Klun Franc iz Lienfelda na Kočevskem, Kirinčič Mato iz Karlovca na Hrvatskem, Mramor Franc iz Nove vasi, okraja logaškega in Župan Andrej iz Zgornjega otoka v radoljskem okraji. Vsi pokazali so dobro vednost v obeh predmetih, dobili so pa tudi še posebna spričevala, v katerih so bili proglašeni kot izurjeni mesogledi.

In tako storjen je prvi korak, da dobiva naša dežela sčasoma izprašanih in vežbanih ogledov za klavno živino in meso.

— (Ljubljanski mestni magistrat) je razglasil naslednji ukaz: „Mestni magistrat ukazuje, da se od 8. do 17. dne prihodnjega meseca julija stranišča ali sekreti ne smejo trebiti, straniščevina in gnoj pa za imenovanega časa ne sme izvažati iz hiš niti ponoči niti podnevi.

Mestni magistrat v Ljubljani  
dné 27. junija 1883.

Župan: Grasselli.“

— (Poziv.) V imenu odbora ljubljanske čitalnice usojam se vabiti najuljudnejše čitalnice in bralna dru-